ಶ್ರೀಮದಾನನ್ದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯಃ

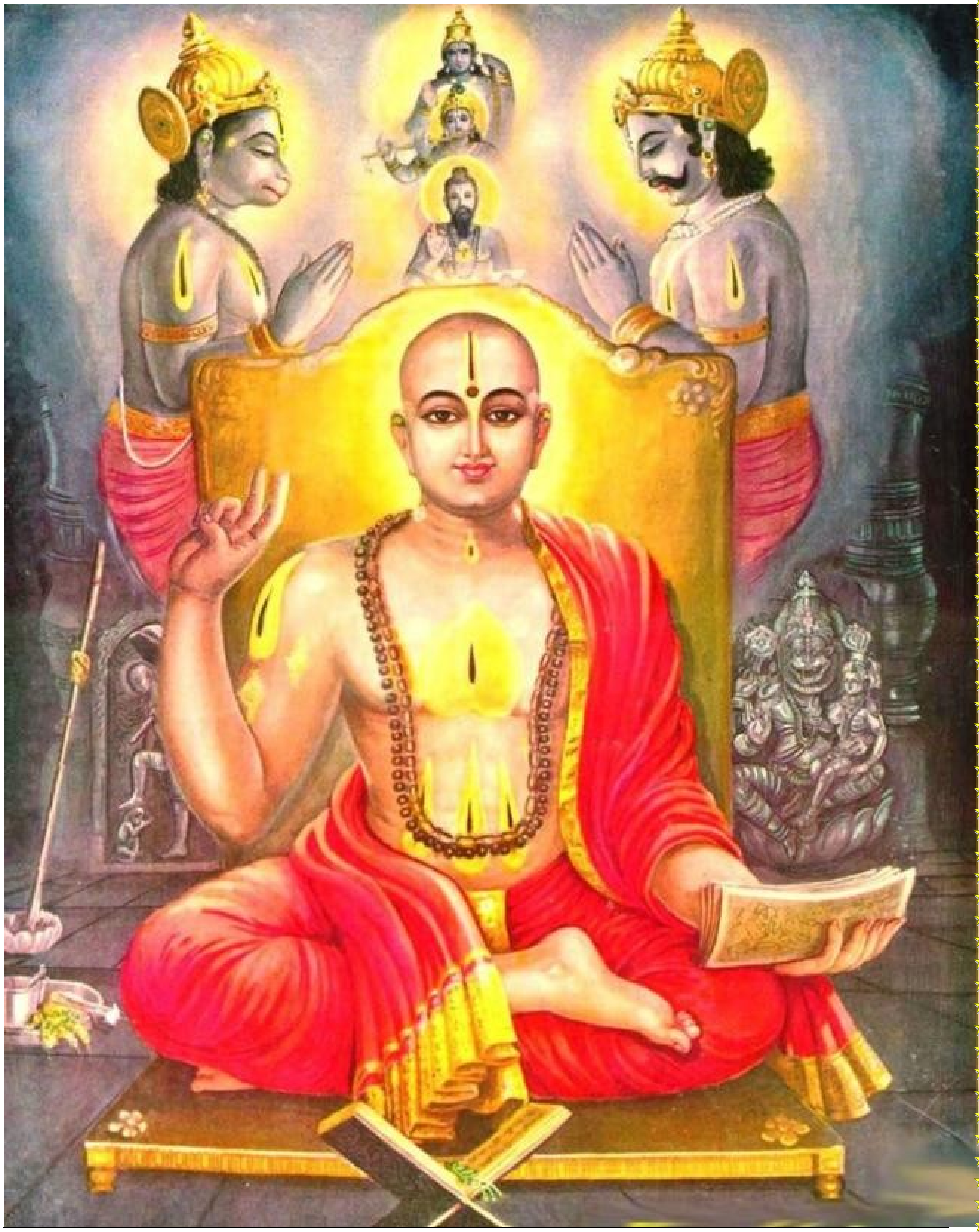

Tracking:

Sr	Date	RemarkS	By
1	03/03/2012	**Typing Started on**	**H K Srinivasa Rao**
2	03/03/2012	**Typing Ended on**	**H K Srinivasa RAo**
3		**I Proof Reading & Correction**	**M S Venugopal & H K Srinivasa Rao**
4	13/08/2012	**II Proof Reading & Correction**	**Pavani B S & H K Srinivasa rao**
5	28/08/2013	**Published**	**H K Srinivasa Rao**

॥ ಶ್ರೀ ಹಯವದನ ರಂಗವಿಠ್ಠಲ ಗೋಪೀನಾಥೋ ವಿಜಯತೇ॥

Blessed by Lord and with His divine grace, we are pleased to publish this Magnanimous Work of sri Acharya Madhwa. It is a humble effort to make available this Great work to sadhakas who are interested in the noble path of propagating Acharya Madhwa's Philosophy.

With great humility, we solicit the readers to bring to our notice any inadvertant typographical mistakes that could have crept in, despite great care. We would be pleased to incorporate such corrections in the next versions. Users can contact us, for editable version, to facilitate any value additions.

Contact: H K SRINIVASA RAO, N0 26, 2ND FLOOR, 15TH CROSS, NEAR VIDHYAPEETA CIRCLE, ASHOKANAGAR, BANGALORE 560050. PH NO. 26615951, 9901971176, 8095551774, skype Id: SRKARC6070

Email : **srkarc@gmail.com**

ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು

ಜನ್ಮಾಂತರದ ಸುಕೃತದ ಫಲವಾಗಿ ಮಧ್ವಮತದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಲು, ಪ್ರೇಮಮೂರ್ತಿಗಳಾಗಿ ನನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದ, ಈ ಸಾಧನೆಗೆ ಅವಕಾಶಮಾಡಿದ, ನನ್ನ ಪೂಜ್ಯ ಮಾತಾ ಪಿತೃಗಳಾದ, ದಿವಂಗತರಾದ ಲಲಿತಮ್ಮ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣರಾವ್ ಹೆಚ್ ಆರ್ ಅವರ ಸವಿ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಈ "ಸರ್ವಮೂಲ ಯಜ್ಞ"

"ಮಾತೃದೇವೋ ಭವ-ಪಿತೃದೇವೋಭವ-ಆಚಾರ್ಯದೇವೋಭವ"

ಗ್ರಂಥ ಋಣ:ಆಚಾರ್ಯ ಪ್ರಭಞ್ಜನರಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ ಸರ್ವಮೂಲ ಗ್ರಂಥಗಳು

॥ तत्त्वोद्योतः ॥

सर्वत्राखिलसच्छक्तिः स्वतन्त्रोऽशेषदर्शनः।

नित्यातादृशचिच्चेत्ययन्तेष्टो नो रमापतिः ॥

विमतो भिन्नो मुक्तत्वाद्यदित्थं तत् तथा यथा सम्प्रतिपन्नः। न च भेदे विकल्पो युज्यते। अनिर्वचनीयस्य सर्वत्राप्रिसिद्धत्वादेव। शशविषाणं गोविषाणं वोच्यत इतिवत्। न चानिर्वचनीये किञ्चिन्मानम्। मिथ्याशब्दोऽनिर्वचनीयं वदतीत्यत्र च। अनुमानस्य चाप्रसिद्धविशेषणः पक्षः। न च धूमत्ववन्मिथ्यात्वमित्युभयसम्प्रतिपन्नं सामान्यमस्ति। न च बाष्पारोपितधूमेन धूमवत्त्वं व्यभिचरति। न च भावाभावविलक्षणं क्वचिदागमो वक्ति।

'नासदासीन्नो सदासीत् तदानीं नासीद्रजो नो व्योमापरो यत्' इत्यत्र च।

पारिशेष्येणानिर्वचनीयत्वाङ्गीकारे 'आनीदवातं स्वधया तदेकम् ' इति तदानीं परिशिष्टत्वाद्ब्रह्मण एवानिर्वचनीयत्वं स्यात्।

'मूर्तं सदिति सम्प्रोक्तममूर्तमसदुच्यते ।

मूर्तामूर्तेतरद्ब्रह्म न सत् तन्नासदुच्यते ' इति पैङ्गीश्रुतिः ।

'यदन्यद्वायोश्चान्तरिक्षाच्चैतत् सत् ' इति माध्यन्दिनश्रुतिः।

'अद्भुतत्वादनिर्वाच्यं ब्रह्म चिच्चेत्यमेव च ।

अचिन्त्यं तत एवैतदतर्क्याज्ञेयमेव च ।

ऋगताविति धातोस्तु पूर्वावगतवत् सदा ।

स्थितेर्ब्रह्मर्तमित्युक्तमनृतं परिणामतः ।

प्रकृतिप्राकृतं प्रोक्तमसत् तदशुभत्वतः ।

असतां बुद्धिगम्यत्वादसत्यमिति चोच्यते ।

नियमेन बहिश्चित्तास्ते सन्दो ब्रह्मणि स्थिताः ।

विश्वं सत्यं वशे विष्णोर्नित्यमेव प्रवाहतः ।

न क्वाप्यनीदृशं विश्वं तत्तत्कालानुसारतः ।

असत्यमप्रतिष्ठं ये जगदाहुरनीश्वरम् ।

त आसुराः स्वयं नष्टा जगतः क्षयकारिणः' इत्यादि व्याससमतौ।

'असत्यमप्रतिष्ठं ते जगदाहुरनीश्वरम्।

अपरस्परसम्भूतं किमन्यत्कामहैतुकम् ।

एतां दृष्टिमवष्टभ्य नष्टात्मानोऽल्पबुद्धयः ।

प्रभवन्त्युग्रकर्माणः क्षयाय जगतोऽहिताः ' इत्यादि च गीतासु।

'विश्वं सत्यं मघवाना युवोरिदापश्च न प्रमिनन्ति व्रतं वाम्।

प्र घा न्वस्य महतो महानि सत्या सत्यस्य करणानि वोचम् '।

'सत्यः सो अस्य महिमा गृणे शवो यज्ञेषु विप्र राज्ये'।

'कविर्मनीषी परिभूः स्वयम्भूर्याथातथ्यतोऽर्थान् व्यदधाश्चाश्वतीभ्यः समाभ्यः' इत्यादि श्रुतिभ्यश्च।

न चार्थापत्त्याऽनिर्वचनीयसिद्धिः। असतः प्रतीतिं विनाऽसद्वैलक्षण्यज्ञानानुपपत्तेः। न च बाध्यं जगदित्यत्र किञ्चिन्मानम्। बाध्यत्वमपि हि तेषां मिथ्या। तस्य च मिथ्यात्वेऽबाध्यत्वमेव सत्यं स्यात्। सद्विलक्षणत्वं च सज्जातिलक्षणत्वं सन्मात्र विलक्षणत्वं वा। जात्यङ्गीकारे सद्बहुत्वम्। सन्मात्रविलक्षणत्वम् चेत् सिद्धिसाधनता। ब्रह्म वैलक्षण्याङ्गीकारात्। न च कयाऽपि यत्तया मानेन वा भेदनिराकरणं भवति। अङ्गीक्रियमाणत्वात्। अनिर्वचनीयासिद्धेश्च। सद्विलक्षणत्वमसद्विलक्षणत्वं च मिथ्येत्यविलक्षणत्वमेव सत्यं स्यात्।

एवमेव हेत्वादिष्वपि विकल्पो निराकरणीयः।

दृश्यत्वाद्यनुमानेष्वप्येत एव दोषाः।

आत्मनोऽपि दृश्यत्वादनैकान्तिकता च। न चात्मनो दृक्कर्मत्वं विना तज्ज्ञानत्वम्। तदज्ञाननिवृत्तिश्च तेन भवति। न च तदाकारम्। अतद्विषयत्वादेव। तद्विषयत्वमेव हि तदाकारत्वम्। न हि ज्ञानज्ञेययोरेकाकारता। न ह्यज्ञानस्य घटाश्रयत्वं ब्रह्माश्रयत्वं वाऽस्ति। पुञ्जतमेव हि तमो ज्ञानेन निवर्तते। विषयाश्रयं चेदज्ञानं निवर्तते तर्ह्येकेन ज्ञातस्य घटस्यान्यैरज्ञातत्वं न स्यात्। अतद्विषयज्ञानेन तदज्ञाननिवृत्तौ घटज्ञानेनापि निवर्तेत। अविषयत्वादेव तस्य ज्ञानत्वं न स्याद्घटवत्। जटत्वं चाप्रमातृत्वमेव। न च प्रमातृत्वमात्मनस्तैरङ्गीक्रियते। अतस्तदप्यनैकान्तिकम्। मिथ्याप्रमातृत्वं चानिर्वचनीयनिरासादेव निरस्तम्। यदि जडत्वमं नामाप्रकाशत्वं तदप्यात्मनः स्वविषयप्रकाशत्वाभावात् परविषयप्रकाशत्वाभावाच्चनैकान्तिकमेव। स्वविषयत्वं हि कर्तृकर्मविरोधात्

तैर्नाङ्गीक्रियते। मिथ्याभूतपरविषयत्वं चानिर्वचनीयनिरासादेव निरस्तम्। विषयवर्जितः प्रकाश एव न भवति घटवत्। तत्प्रमाणाभावात्।

देशतः कालतः परिच्छिन्नत्वं प्रकृतिकालादिष्वभावाद्भागासिद्धम्। वस्तुतः परिच्छिन्नत्वमात्मनोऽपि भेदाङ्गीकारादनैकान्तिकम्। प्रत्यक्षबाधितं च जगन्मिथ्यात्वम्। सदिति प्रतीयमानत्वात्। न च प्रत्यक्षसिद्धमन्येन केनापि बाध्यं दृष्टम्। चन्द्रप्रादेशत्वादि विषयं तु दूरस्थत्वादि दोषयुक्तत्वादपटु। न च जगत्प्रत्यक्षस्यापटुत्वे किञ्चिन्मानम्। न च जगतोऽज्ञानजन्यत्वे किञ्चिन्मानम्।

‘न च मायाविना माया दृश्यते विश्वमीश्वरः ।

सदा पश्यति तेनेदं न मायेत्यवधार्यताम् ।

अपरोक्षदृशो मिथ्यादर्शनं न क्वचिद्भवेत् ।

सर्वापरोक्षविद्विष्णुर्विश्वदृक् तन्न तन्मृषा’ इति ब्रह्माण्डे ।

‘ईशोऽनीशो जगन्मिथ्या न पूज्यो गुरुरित्यपि ।

एक आत्मा परब्रह्मभावो मुक्तिरिति ह्यपि ।

एवमादि विरुद्धानि वचनान्यथ युक्तयः ।

प्रमाणैर्बहुभिर्ज्ञेया आभासा इति वैदिकैः ।

वेदवेदानुसारेषु विरोधेऽन्यार्थकल्पना ।

इतराणि विरुद्धानि प्रलम्भभ्रमजान्यपि ’ इति व्यासस्मृतिः ।

‘नासतोऽदृष्टत्वात्’ । ‘नाभाव उपलब्धेः’ ।

‘वैधर्म्याच्च न स्वप्नादिवत् ’ इत्यादि भगवद्वचनेनापि निरस्ताः ।

न च शून्यवादिसकाशद्वैलक्षण्यं मायावादिनः ।

व्यावहारिकसत्त्वस्य तेनाप्यङ्गीक्रियमाणत्वात् ।

‘सत्यं तु द्विविधं प्रोक्तं सांवृतं पारमार्थिकम् ।

सांवृतं व्यावहार्यं स्यान्निवृत्तौ पारमार्थिकम् ।

विचार्यमाणे नो सत्त्वं सत्त्वं चापि प्रतीयते ।

यस्य तत् सांवृतं ज्ञेयं व्यवहारपदं च यत्’ इत्यादिना ।

न च विर्विशेषब्रह्मवादिनः शून्यात् कश्चिद्विशेषस्तस्य ।

'निर्विशेषं स्वयं भातं निर्लेपमजरामरम् ।

शून्यं तत्त्वमविज्ञेयं मनोवाचामगोचरम् ।

जाड्यसंवृतिदुःखान्तपूर्वदोषविरोधि यत् ।

नित्यभावनया भातं तद्भावं योगिनं नयेत् ।

भावार्थप्रतियोगित्वं भावत्वं वा न तत्त्वतः ।

विश्वाकारं च संवृत्या यस्य तत्पदमक्षयम्' इत्यादि तद्वचः ।

'अनृतजडविरोधिरूपमंतत्रयमलबन्धनदुःखताविरुद्धम्'

–इति च मायावादी।

'नास्य सत्त्वमसत्त्वं वा न दोषो गुण एव वा ।

हेयोपादेयरहितं तच्छून्यं पदमक्षयम्' इति च शून्यवादी ।

सत्त्वादयो धर्माः परमार्थतो मायावादिनाऽपि नाङ्गीक्रियन्ते। सर्वविशेषविनिर्मुक्तत्वाङ्गीकारात्।

'अवाच्यं सर्वशब्दैस्तल्लक्ष्यते चाखिलैः पदैः ।

अज्ञेयं ज्ञानलक्ष्यं च तच्छून्यं पदमक्षयम्' इति च शून्यवादी ।

न चाकण्दत्वेन कश्चिद्विशेषः।

'यदखण्डपदं लक्ष्यं सर्वैरपि विशेषणैः।

सर्वैर्विशेषणैर्मुक्तं तच्छून्यं पदमक्षयम्' इति च शून्यवादी।

एवमेव मायावादिराद्धान्तः।

न च मायावादिनो भावत्वं नाम धर्मः। न च शून्यवादिनः शून्यत्वं नाम धर्मः।

'मय्यनन्तगुणेऽनन्ते गुणतोऽनन्तविग्रहे ।

यदासीत् तत एवाद्यः स्वयम्भूः समभूदजः' ।

'उत्तमः पुरुषस्त्वन्यः परमात्मेत्युदाहृतः ।

यो लोकत्रयमाविश्य भिभर्त्यव्यय ईश्वरः' इति भगवद्राद्धान्तः ।

'पराऽस्य शक्तिर्विविधैव श्रूयते स्वाभाविकी ज्ञानबलक्रीया च'

इत्यादि श्रुतिः।

'प्रकृष्टप्रकाशश्चन्द्रः' इत्यादिषु प्रकृष्टत्वादिविशेषणानि सन्त्येवेति न तत्साम्यम्। अनित्यदेशकालसम्बन्धित्वस्य सत्त्वान्न 'सोऽयं देवदत्तः' इत्याद्युपमा च। देवदत्तादिस्वरूपमात्रस्य सिद्धत्वान्न स्वरूपमात्रे प्रश्नः। नक्षत्रादिव्यतिरेकमात्रस्यापि सिद्धत्वान्न व्यतिरेकमात्रे। अन्यथा प्रश्नस्यैवासम्भवात्। अतः कैर्विशेषणैर्विशिष्ट इति प्रश्ने प्रकृष्टप्रकाशतद्देशकालादिविशिष्ट एव वाक्यार्थः। अङ्गीक्रियमाणत्वाद्विशिष्टादेरनिर्वचनीयाभावाच्च सत्यत्वं च सिद्धम्।

दृष्टस्य वस्तुनो बलवद्दृष्टिं विना नान्यद्बाधकमिति दुर्घटत्वे सुघटत्वे वा नानिर्वचनीयसिद्धिः। सर्ववैलक्षण्याङ्गीकाराद्दुर्घटमपि ब्रह्म प्रमाणादङ्गीक्रियत एव।

जगतो भिनमभिन् भिन्नाभिन्नं वेत्यादिविकल्पस्तत्रापि युज्यते। भिन्नं चेद्भेदादिविशिष्टाच्छुद्धं भिन्नमभिन्नं वेत्याद्यनवस्था। अभिन्नं चेन्मिथ्यारूपेण जगता ब्रह्मापि मिथ्यैव स्यात्। भिन्नाभिन्नं चेद्दोषद्वयमपि। उभयविलक्षणं चेदनिर्वचनीयत्वं ब्रह्मण एवापतितम्। यद्येवमपि नानिर्वचनीयत्वं ब्रह्मणस्तर्हि जगतोऽपि न स्यात्। विश्वं सत्यमित्यादिवचनमत्राप्युक्तम्।

'न सत् तन्नासदुच्यते' । 'असद्वा इदमग्र आसीत्' ।

'नासदासीन्नो सदासीत् तदानीम्'

-इत्यादि ब्रह्मणोऽपि मिथ्यात्वे प्रमाणमस्ति।

न हि दृष्टेर्बलवत् किञ्चित् प्रमाणम्। न हि युक्तिपराजितोऽपि क्षुधितो नान्नमत्ति। बलवद्दृष्ट्यबाधे। न चान्नत्वे दुर्घटे तस्यानन्नत्वं भवति। दृष्ट्यबाधितदृष्टस्य। न चान्नानन्नवैलक्षण्यमनुभूयते। न च तथा व्यवहारः। न च तत्र किञ्चिन्मानम्।

अतो विशिष्टादिनिराकरणयुक्तीनामपि विशिष्टादपेक्षत्वाज्जात्युत्तरमिति न युक्तिबाधाऽपि। अतो निखिलगुणगणाढ्यमेव ब्रह्म श्रुत्यभिप्रेतम्।

अनिर्वचनीयासिद्धेरेवानुमानस्याप्यसिद्धिः।

वाचाऽऽरम्भणं विविधप्रकारः। नामधेयं नित्यं धार्यं नाम मृत्तिकेत्यादि वैदिकमेवेत्येतद्वचनं सत्यमिति श्रुतेरर्थः। अनित्यत्वात् साङ्केतिकं नामप्रधानं नित्यत्वात् मृत्तिकादिनामैव प्रधानम्। प्रधानज्ञानादप्रधानं ज्ञातमिव भवति। एवं प्रधानस्य परमात्मनो ज्ञानादप्रधानं ज्ञातमिव भवति। प्राधान्यज्ञापनार्थमेव सृष्ट्यादिकथनम्। यथा सोम्येत्याद्यपि सादृश्यकथनम्। न चैकनखनिकृन्तनविकारः सर्वं कार्ष्णायसम्। प्रधानपुरुषज्ञानाद् ग्रामो ज्ञात इति व्यपदेशोऽस्ति।

न हि सत्यज्ञानेन मिथ्याज्ञानं भवति। मुक्तामुक्तयोर्भेदाभावे मुक्तस्य संसारः संसारिणो वा मुक्तत्वं स्यात्। यद्यज्ञानकृतो भेदस्तर्हीश्वरस्याज्ञानानाभावात् संसारिणैक्यं तेनानुभूयेत। ततश्च दुःखित्वं स्यात्।

'तान्यहं वेद सर्वाणि न त्वं वेत्थ परन्तप'।

'सुखं दुःखं भवोऽभावो भयं चाभयमेव च ।

अहिंसा समता तुष्टिस्तपो दानं यशोऽयशः ।

भवन्ति भावा भूतानां मत्त एव पृथग्विधाः'।

'यस्मात् क्षरमतीतोऽहंमक्षरादपि चोत्तमः ।

अतोऽस्मि लोके वेदे च प्रथितः पुरुषोत्तमः '।

इत्यादिनेश्वरेणापि भेदस्यैवानुभूयमानत्वाच्च। तत एवाभ्रान्तत्वान्न मुक्तस्यापि भेदनिवृत्तिः।

न चोपाधिभेदमात्रेणेश्वरस्य दुःखाभावः। हस्तपादाद्युपाधिभेदेऽपि भोक्तुरेकत्वानुभवात्।

'उद्यतायुधदोर्दण्डाः पतितस्वशिरोक्षिभिः ।

पश्यन्तः पातयन्ति स्म कबन्धा अप्यरीन् युधि'

-इति भारतवचनान्न विश्लेषाद्विशेषः।

अतोऽनौपाधिकत्वादेव भेदस्य न मुक्तस्येश्वरैक्यम् ।

'इदं ज्ञानमुपाश्रित्य मम साधर्म्यमागताः ।

सर्गेऽपि नोपजायन्ते प्रलये न व्यथन्ति च' ।

'यदा पश्यः पश्यते रुग्मवर्णं कर्तारमीशं पुरुषं ब्रह्मयोनिम् ।

तदा विद्वान् पुण्यपापे विधूय निरञ्जनः परमं साम्यमुपैति' ॥

-इत्यादि मुक्तभेदवचनेभ्यश्च।

एवं प्रत्यक्षानुमानागमविरुद्धत्वादभेदविषयवत् प्रतीयमानान्यपि वाक्यानि सादृश्याद्यर्थान्येव योजनीयानि।

'विरुद्धवत् प्रतीयन्त आगमा यत्र वै मिथः ।

तत्र दृष्टानुसारेण तेषामर्थोऽन्ववेक्ष्यते' इति ब्राह्मवचनाच्च ।

भेदाद्यनुभवस्य भ्रान्तित्वाङ्गीकारे तदपलापयुक्तेर्नितरां भ्रान्तित्वाद्भेदाद्यनुभवस्याभ्रान्तित्वमेव भवति। परस्परविरुद्धयोरन्यतरनिषेधस्यान्यतरविधिनान्तरीयकत्वात्। एकजीववादपक्षे तन्निष्ठानां मृत्यनन्तरमपि विश्वस्यानिवृत्तत्वाद्भेदनिष्ठ एवैकजीव इत्यापतति। तस्य च तत्रैवाग्रहान्न कदाचिद्भेद-निवृत्तिरित्यनिवृत्तिरेव भवति।

न चैकजीवाज्ञानपरिकल्पिताः समस्ता इत्यत्र किञ्चिन्मानम्। अतो मुक्तेभ्योऽप्यन्य एव समस्तगुणपरिपूर्णो भगवान् विष्णुरिति सिद्धम् ॥

'ब्रह्मेशानादिभिर्देवैर्यत् प्राप्तुं नैव शक्यते ।

तद्यत्स्वभावः कैवल्यं स भवान् केवलो हरे' ॥

'परो मात्रया तन्वा वृधान न ते महित्वमन्वश्नुवन्ति' ।

सत्यचिच्चेत्यपतये मुक्तामुक्तोत्तमाय ते।

नमो नारायणायार्यवृन्दवन्दितपद्वय ॥

आनन्दतीर्थपुंसिंहो मायावादिदितेः सुतान्।

विदार्य युक्तिनखरैरप्रतीपोऽभिभासते ॥ 01 ॥

पलायध्वं पलायध्वं त्वरया मायिदानवाः।

सर्वज्ञहरिरायाति तर्कागमदरारिधृत् ॥ 02 ॥

द्रवत द्रवताशु मायिनः प्रविशाध्वमतन्द्रिता ता गुहाः।

कमलारमणाम्बराश्रयः समुदेत्यखिलज्ञभास्करः ॥ 03 ॥

नृहरि सकलज्ञनामकः समुपैति हि मायिदानवान्।

प्रपलायनमत्र तत् क्षमं त्वरया वो वसतिर्गुहासु च ॥ 04 ॥

जयत्यानन्दतीर्थेष्टदेवता नरकेसरी।
विपाटिताज्ञानतमः कपाटात्युरुहुङ्कृतः ॥ 05 ॥

जयत्यमितपौरुषः स्वजनेष्टचिन्तामणिः।
अजेशमुखवन्दितो गुणगणार्णवः श्रीपतिः ॥ 06 ॥

सर्वज्ञसन्मुनीन्द्रोच्चसन्मनःपङ्कजालयः।
अजितो जयति श्रीशो रमाबाहुलताश्रयः ॥ 07 ॥

॥ इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्य विरचितः तत्त्वोद्योतः ॥

॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥

॥ मुख्यप्राणवशे सर्वं स विष्णोर्वशगः सदा ॥

॥ प्रीणयामो वासुदेवं देवतामण्डलाखण्डमण्डानम् ॥